

Sundheds- og Ældreministeriet

Enhed: Ældre og det Nære Sammenhængende Sundhedsvæsen
Sagsbeh.: DEPSSNI
Koordineret med: -
Sagsnr.: 1609503
Dok. nr.: 269574
Dato: 05. januar 2017

TALEPAPIR

Det talte ord gælder

[Samråd R d. 19. december 2016 kl. 8-10]

**Besvarelse af samrådsspørgsmål R om
sundhedsskadelige konsekvenser af nitrat i grundvandet**

***Samrådsspørgsmål R (stillet af Simon Kollerup (S), Maria
Reumert Gjerding (EL), Christian Poll (ALT), Ida Auken (RV) og
Trine Torp (SF))***

*Vil ministeren redegøre for de sundhedsmæssige konsekvenser
af et forhøjet indhold af kvælstof (nitrat) i drikkevandet, jf.*

”Ekspertes om landbrugspakken: Drikkevandet truet”, i

Berlingske den 6. oktober 2016?

Tak til miljø- og fødevareministeren for ordet.

Og tak for spørgsmålet, der er stillet til mig her på dagens samråd.

Det tager jo sit afsæt i en artikel bragt i Berlingske, hvor en forsker - Torben Sigsgaard - fra Aarhus Universitet udtrykker bekymring for de sundhedsmæssige konsekvenser af øget udledning af nitrat i drikkevandet.

- Torben Sigsgaard er bekymret for sammenhængen mellem nitrat i drikkevandet og risikoen for tyktarmskræft og blå børns syndrom hos spædbørn.

For det første er det vigtigt at have for øje, at Torben Sigsgaard baserer sine bekymringer om udledning af nitrat på GEUS' beregninger.

- Og som miljø- og fødevareministeren har sagt så er det i relation til GEUS beregninger vigtigt at være opmærksom på kompenserende tiltag, inden man kan tale om øget udledning af nitrat.
- De kompenserende tiltag skal altså gerne modvirke, at nitrat udledes i vores drikkevand.

For det andet skal man være opmærksom på, at selv hvis vi skulle opleve en øget udledning af nitratindholdet i dele af grundvandsressourcen, så vil det ikke nødvendigvis have sundhedsmæssig betydning.

- For som miljø- og fødevareministeren har nævnt og også tidligere har nævnt, er drikkevandet under løbende kontrol.
- Og ved eventuel stigning i nitratindholdet vil det i et vist omfang være muligt nogle steder at kompensere for dette ved at tage alternative indvindinger i brug.

Men jeg kan da godt forstå, at når man læser artiklen fra Berlingske d. 6. oktober, at det så giver anledning til bekymring.

Jeg tror sådan set, vi alle er enige om at have et stærkt fokus på de sundhedsmæssige forhold, når vi taler om at beskytte vores grundvand.

Jeg har derfor også bedt Sundhedsstyrelsen om deres vurdering af de sundhedsmæssige konsekvenser af nitrat i drikkevandet.

Og hvis jeg først skal tage fat i spørgsmålet om blå børns syndrom, så vil jeg gerne starte med at fremhæve, at blå børns syndromet kun ses hos spædbørn, der får modermælkserstatning, hvor der er anvendt vand med et for højt indhold af nitrat, og hvor der samtidig er en mikrobiologisk forurening af vandet.

Blå børns syndromet er et symptom på iltmangel hos spædbørn, som kan skyldes, at nitrat er blevet omdannet til nitrit hos spædbarnet.

- Iltmanglen kan altså skyldes, at nitrat ved hjælp af bakterier er blevet omdannet til nitrit i mundhulen.
- Og et højt indhold af nitrit i blodet hos spædbørn kan nedsætte iltransporten i blodet.
- Den nedsatte iltransport i blodet medfører iltmangel, hvilket viser sig som blålig hudfarve hos barnet.

Der er ifølge Sundhedsstyrelsen ingen kendte tilfælde af blå børns syndromet i Danmark i nyere tid.

Vi er nemlig opmærksomme på, at indholdet af nitrat i vores drikkevand skal være så lavt, at vi forebygger blå børns syndromet.

Og for at være på den sikre side er grænseværdien for indholdet af nitrat i drikkevand fastsat til på 50 mg. per liter.

Hvad angår Torben Sigsgaards bekymring om øget risiko for forhøjet nitrat i drikkevandet fra private drikkevandsboringer, så er den faglige vurdering fra Sundhedsstyrelsen og Styrelsen for Patientsikkerhed, at der er for mange usikkerhedsfaktorer til at vurdere, om der reelt er risiko for nye tilfælde af blå børns syndromet.

De to styrelser vurderer for det første, at der usikkerhed omkring det antal af danskere, som GEUS i deres rapportestimerer, er udsat for nitratværdier over grænseværdien.

- En vurdering styrelserne baserer på, at det anvendte estimatet for antallet af små vandforsyninger er usikkert.
- Og at undersøgelsen anvender indberettede målinger som udtryk for det generelle nitratindhold.

For det andet bemærker styrelserne, at langt hovedparten af enkeltindvindingerne jævnligt kontrolleres af kommunerne.

- Dermed er der mulighed for at undgå en yderligere udsættelse for nitrat.

For det tredje er der løbende kontrol af den mikrobiologiske forurening i enkeltindvindingerne.

Jeg kan henholde mig til de to styrelsers vurdering af, at der er for mange usikkerhedsfaktorer til at slutte, at de private drikkevandsboringer udgør en særlig sundhedsrisiko.

Torben Sigsgaard er også bekymret for, i den artikel der henvises, risikoen for tyktarmskræft.

- Her er det Sundhedsstyrelsens vurdering, at det med den nuværende viden på området ikke kan konkluderes, at der er en sammenhæng mellem nitrat i drikkevandet og tyktarmskræft.
- Og det, forskerne finder, når de undersøger sammenhængen mellem tyktarmskræft og nitrat i drikkevandet, er inkonsistente fund eller ingen eller svage sammenhænge.

Det fremgår ikke af artiklen i Berlingske, hvilke videnskabelige undersøgelser, som Torben Sigsgaard baserer sine udtaler på, men jeg er blevet oplyst om, at Torben Sigsgaard tidligere har nævnt en enkelt amerikansk undersøgelse.

Ud fra Sundhedsstyrelsen vurdering kan det dog ikke umiddelbart konkluderes fra den pågældende amerikanske undersøgelse, at der er en direkte sammenhæng mellem nitrat i drikkevandet og tyktarmskræft ud fra den nævnte amerikanske undersøgelse.

- Undersøgelsen fandt en sammenhæng mellem nitratudsættelse og øget risiko for tyktarmskræft hos personer med et højt indtag af kød eller et lavt indtag af C-vitamin.
- Og dermed er der altså ikke tale om, at den øgede risiko kunne relateres direkte til nitrat i drikkevand.

Vi følger selvfølgelig løbende undersøgelser på området, for netop, som det generelt er tilfældet, at sikre, at vi har den nyeste viden på området.

Jeg henholder mig til Sundhedsstyrelsens vurdering af, at det på baggrund af den eksisterende viden ikke er belæg for at sige, at der er en sammenhæng mellem nitrat i drikkevandet og tyktarmskræft.

Desuden følger Sundhedsstyrelsen løbende den videnskabelige litteratur vedrørende mulige helbredseffekter af nitrat i drikkevand.

Og i tilfælde, hvor Sundhedsstyrelsen i sin gennemgang af den videnskabelige litteratur bliver opmærksom på fund, som har betydning for befolkningens helbred, videregiver styrelsen naturligvis denne information til de relevante aktører, herunder Sundhedsministeriet.

Så for at opsummere, så er jeg overbevist om, at initiativerne i regi af Miljø- og Fødevarerministeriet og deres samarbejde med Sundhedsstyrelsen og styrelsens viden om de potentielt sundhedsskadelige konsekvenser af nitrat i drikkevandet, beskytter befolkningens sundhed.

Jeg mener også, at det er vigtigt, at vi følger udviklingen tæt i et godt samarbejde med de to ministerier såvel som de relevante styrelser.

Tak for ordet.
